

Univers Pedagogic

47 (977),
25 decembrie 2025

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

pro

A FOST APROBAT CADRUL DE REFERINȚĂ AL EDUCAȚIEI TIMPURI

Educația copiilor de vârstă mică din Republica Moldova va fi ghidată de un nou document strategic. Ministerul Educației și Cercetării a aprobat Cadrul de Referință al Educației Timpurii (CRET), care stabilește viziunea și principiile de dezvoltare a educației pentru copii până la 7 ani.

Elaborat în concordanță cu standardele internaționale promovate de UNESCO și OECD, dar adaptat contextului național, noul

cadru propune o abordare centrată pe copil și pe experiențele sale de învățare. Accentul se mută de la acumularea rigidă de informații spre joc, explorare, relaționare și descoperire activă.

CRET 2025 introduce conceptul de educație integrată, în care dezvoltarea cognitivă, emoțională, socială și fizică este privită ca un tot unitar. Documentul valorifică rezultatele recente ale cercetărilor din domeniul dezvoltării copilului și subliniază importanța mediilor educaționale sigure, stimulative și flexibile.

Un element distinct îl reprezintă abordarea echilibrată a tehnologiilor digitale. Acestea sunt accep-

tate ca instrumente educaționale doar în măsura în care susțin învățarea, fără a diminua rolul jocului liber, al interacțiunii directe și al experiențelor senzoriale, esențiale în primii ani de viață.

Noul cadru consolidează un curriculum orientat spre competențe și integrează domenii educaționale actuale, precum sănătatea, starea de bine, valorile și dezvoltarea durabilă. Totodată, sunt stabilite repere clare privind achizițiile copilului la finalul educației preșcolare, pentru a asigura o tranziție naturală către școală.

Părinții sunt încurajați să devină parteneri activi în procesul educațional, prin forme diverse de colaborare cu instituțiile — de la activități comune până la implicare în viața comunității educaționale. În paralel, documentul pune un accent puternic pe formarea și perfecționarea educatorilor, promovând programe avansate de studii, formarea continuă și schimbul de bune practici.

CRET 2025 va constitui baza pentru revizuirea curriculumului, a standardelor educaționale și a ghidurilor metodologice, marcând un pas important spre modernizarea și consolidarea educației timpurii în Republica Moldova.

BĂLȚIUL, DESEMNAT CAPITALA TINERETULUI PENTRU ANII 2026–2027

Municipiul Bălți va purta titlul de Capitala Tineretului în perioada 2026–2027, după ce a câștigat concursul național dedicat promovării politicilor de tineret. Anunțul a fost făcut în cadrul unei ceremonii oficiale, la care au participat reprezentanți ai Ministerului Educației și Cercetării (MEC) și ai Agenției Naționale pentru Tineret (ANT).

Odată cu obținerea acestui statut, Bălți va beneficia de un buget ce depășește 4 milioane de lei, alocat prin programul „Capitala Tineretului 2026”. Fondurile vor fi direcționate către proiecte și inițiative menite să sprijine dezvoltarea personală, profesională și civică a tinerilor.

Peste 10.000 de tineri din municipiu și din zona de nord a țării vor fi beneficiarii direcți sau indirecti ai programului. Aceștia vor avea acces la activități de educație nonformală, formare de competențe digitale și profesionale, programe de voluntariat, inițiative culturale, acțiuni de promovare a sănătății și proiecte de antreprenoriat.

Implementarea programului va fi susținută de cele opt centre de tineret existente în municipiu, care vor funcționa ca spații educaționale și culturale, asigurând acces constant la activități pe parcursul anului 2026.

Titlul a fost acordat în urma evaluării dosarului depus de autoritatea publică locală, care a propus un program amplu, construit pe baza nevoilor reale ale tinerilor și a parteneriatelor locale. Ministerul Educației și Cercetării, împreună cu Agenția Națională pentru Tineret, va monitoriza și sprijini implementarea tuturor acțiunilor prevăzute.

INTEGRITATEA ACADEMICĂ, ÎN CREȘTERE FAȚĂ DE 2024

Nivelul de satisfacție al studenților față de procesul educațional din universitățile Republicii Moldova este în ușoară creștere comparativ cu anul 2024, arată un nou studiu național privind integritatea academică, lansat de Ministerul Educației și Cercetării.

Cercetarea, realizată de Magenta Consulting în cadrul Proiectului „Învățământul Superior din Moldova”, finanțat de Banca Mondială, oferă o radiografie actualizată a mediului universitar, analizând percepțiile și experiențele studenților și cadrelor didactice legate de integritate, plagiat, fra-

udă, corupție, hărțuire sexuală și utilizarea inteligenței artificiale. Studiul a fost prezentat în cadrul conferinței naționale „Integritate și calitate în învățământul superior”, desfășurate la Chișinău.

Datele-cheie ale cercetării

Sondajul a fost realizat în perioada 7 octombrie – 19 noiembrie 2025, pe un eșantion de 3.635 de studenți și 419 cadre didactice din șase universități. Rezultatele arată că aproximativ 50% dintre studenți ar recomanda universitatea la care învață, iar indicatorul de loialitate Net Promoter Score a crescut de la 34 - în 2024 la 39 - în 2025.

Studenții apreciază în special digitalizarea proceselor adminis-

trative, calitatea materialelor didactice, relația cu profesorii și dotarea spațiilor de studiu. În schimb, accesibilitatea campusurilor pentru persoanele cu dizabilități rămâne una dintre principalele probleme nerezolvate.

Fraudele clasice, tot mai puțin tolerate

Atât studenții, cât și cadrele didactice consideră extrem de grave practicile precum plagiatul, asumarea lucrărilor realizate integral cu ajutorul inteligenței artificiale, mita pentru note, favoritismul și hărțuirea sexuală. Comparativ cu ediția din 2024, studiul indică o creștere a intoleranței față de fraudele academice clasice, semn al consolidării unei culturi a integrității.

În același timp, utilizarea inteligenței artificiale pentru reformularea textelor sau generarea de idei fără menționarea clară a contribuției acestora este percepută cu mai multă toleranță, mai ales în rândul studenților, ceea ce scoate în evidență nevoia unor reguli clare și transparente de comunicare.

(Continuare în pag. 2)

Start Campaniei de abonare, pentru anul 2026!

Dragi cititori,

Vă invităm să fiți alături de săptămânalul nostru și în anul 2026! Abonându-vă la *Univers Pedagogic pro*, veți beneficia cu fiecare ediție de: cele mai relevante informații din lumea educației, interviuri, reflecții și diverse materiale de analiză, utile pentru elevi, studenți, cadre didactice, manageri, alți specialiști și persoane interesate de tot ce ține de tărâmul fascinant al didacticii și instruirii.

Abonarea se face la sediile Oficiilor Î.S. „Poșta Moldovei”.

Fiți parte din comunitatea noastră și așa vă veți conecta la subiecte stringente, dar și teme inedite ce contează pentru educație!

Educatorii din grădinițe își consolidează competențele digitale prin utilizarea roboților educaționali

70 de cadre didactice din instituții de educație timpurie au participat, în această perioadă, la o formare dedicată integrării tehnologiei în activitățile cu copiii, cu accent pe utilizarea roboților educaționali KUBO.

Programul de instruire, desfășurat sub genericul „Inovație în educație”, a vizat dezvoltarea competențelor digitale ale educatorilor și aplicarea practică a tehnologiei în domenii esențiale pentru educația timpurie: literație, numerație, orientare spațială, gândire logică și lucrul în echipă. Activitatea a fost organizată de Ministerul Educației și Cercetării, în parteneriat cu Shape Robotics, în cadrul Proiectului „Îmbunătățirea Calității Educației”, finanțat de Banca Mondială.

Reprezentanții Ministerului Educației și Cercetării au subliniat importanța dezvoltării competențelor digitale încă din primii ani de educație, etapă în care se formează bazele gândirii critice, creativității și relației copilului cu tehnologia. Investițiile realizate la acest nivel sunt considerate esențiale pentru succesul educațional pe termen lung.

La instruire au participat cadre didactice din grădinițele care au

beneficiat de dotări moderne în cadrul proiectului, prin grantul administrat de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, în numele Parteneriatului pentru Învățarea Timpurie. În total, 200 de instituții de educație timpurie din întreaga țară au fost dotate în acest an cu echipamente, mobilier și materiale didactice-metodice, iar 51 dintre acestea au optat pentru achiziționarea roboților educaționali.

Educatorii implicați în proiect evidențiază faptul că digitalizarea nu exclude metodele clasice de predare, ci le completează, oferind copiilor oportunități de învățare adaptate realităților actuale. Roboții KUBO permit învățarea prin joacă, fără utilizarea ecranelor, stimulând colaborarea, logica și capacitatea de rezolvare a problemelor.

În cadrul atelierelor practice, participanții au învățat să utilizeze comenzi de bază și instrucțiuni secvențiale pentru ghidarea roboților pe trasee grafice, elaborând mini-scenarii didactice integrate. Activitățile au vizat, totodată, dezvoltarea abilităților socio-emoționale și a capacității de anticipare, prin exerciții interactive de tip „hands-on”.

La finalul formării, educatorii au formulat indicatori simpli pentru observarea progresului copiilor în timpul activităților interactive, precum nivelul de atenție, autonomia, colaborarea și orientarea spațială, consolidând astfel o abordare modernă și echilibrată a educației timpurii.

Excelența academică, celebrată la Gala Olimpicilor 2025

Performanța și munca susținută a elevilor și profesorilor din Republica Moldova au fost recunoscute public marți, 23 decembrie, în cadrul festivității „Gala Olimpicilor 2025”. În total, 43 de elevi și 42 de profesori au fost premiați pentru rezultatele obținute la olimpiadele regionale, europene, balcanice și internaționale.

Evenimentul a reunit elevi distinși cu medalii și mențiuni de onoare, cadre didactice, membri ai Consiliilor Olimpice Republicane și ai Juriilor de specialitate. Performanțele loturilor olimpice au fost apreciate de ministrul Educației și Cercetării, Dan Perciun, de Președinta Republicii Moldova, Maia Sandu, precum și de Ambasadoarea Regatului Unit în Republica Moldova, Fern Horine, care au subliniat importanța excelenței academice și a investițiilor în educație pentru viitorul țării.

Elevii și profesorii care s-au remarcat la competițiile internaționale, europene și balca-

nice au fost distinși cu Diplome de excelență, acordate de Ministerul Educației și Cercetării. Distincțiile au fost însoțite de premii bănești, valoarea totală a acestora ridicându-se la aproximativ 1,5 milioane de lei.

Pe parcursul anului 2025, Republica Moldova a participat la 18 olimpiade și concursuri internaționale, organizate în țări precum Australia, Statele Unite ale Americii, Germania, Franța, Italia, Grecia, România, Filipinele sau Emiratele Arabe Unite. Lotu-

rile olimpice naționale au obținut 45 de premii: două medalii de aur, 12 - de argint, 16 - de bronz, 13 mențiuni de onoare și două premii speciale. Cele mai multe distincții au fost câștigate la matematică și fizică, urmate de informatică, chimie, limba engleză, robotică, științe și inginerie, precum și biologie.

Pentru olimpiadele internaționale, premiile acordate au fost de 40.000 de lei pentru medalia de aur, 30.000 de lei pentru argint, 20.000 de lei pentru bronz și 10.000 de lei pentru mențiunea de onoare. La competițiile europene și balcanice, valoarea premiilor a variat între 5.000 și 20.000 de lei, în funcție de distincția obținută.

Gala Olimpicilor este organizată anual de Ministerul Educației și Cercetării, în parteneriat cu Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare, și reprezintă un prilej de a celebra atât rezultatele remarcabile ale elevilor, cât și contribuția esențială a profesorilor în formarea acestora. Evenimentul din acest an a fost realizat cu sprijinul mai multor parteneri instituționali și privați, care susțin performanța și excelența în educație.

INTEGRITATEA ACADEMICĂ, ÎN CREȘTERE FAȚĂ DE 2024

(Continuare din pag. 1)

Ce probleme persistă

Practici precum copiatul, favoritismul în evaluare și utilizarea neetică a inteligenței artificiale sunt percepute drept cele mai frecvente.

Potrivit datelor:

- 19% dintre studenți afirmă că favoritismul la evaluare „s-a întâmplat cu siguranță”;
- 9% - cunosc cazuri de cumpărare a tezelor de licență sau master;
- 7% - declară că au existat situații de mită pentru note sau promovare;
- Hărțuirea sexuală este considerată foarte rară, dar nu complet inexistentă.

Cadrele didactice confirmă o incidență redusă a corupției, însă

semnalează dificultăți tot mai mari în identificarea plagiatului și a lucrărilor generate cu ajutorul inteligenței artificiale. Deși majoritatea universităților dispun de coduri de etică și softuri antiplagiat, acestea sunt utilizate mai ales pentru tezele finale, mai rar pentru lucrările curente, iar politicile

privind inteligența artificială sunt adesea neclare sau în curs de elaborare.

Autorii studiului constată progrese clare în consolidarea integrității academice, dar atrag atenția asupra unor provocări persistente: aplicarea consecventă a regulilor, transparența sancțiunilor și adaptarea rapidă la noile riscuri generate de inteligența artificială.

Clarificarea cadrului normativ privind utilizarea AI, extinderea instrumentelor antiplagiat, instruirile continue și sancționarea fermă a abaterilor sunt considerate esențiale pentru creșterea încrederii și pentru un mediu academic corect și responsabil.

Studiul integral poate fi consultat pe site-ul Ministerului Educației și Cercetării.

23 de autobuze școlare noi repartizate instituțiilor de învățământ din țară

Un lot de 23 de autobuze școlare a fost repartizat, la 19 decembrie, mai multor instituții de învățământ din raioanele Briceni, Cahul, Călărași, Căușeni, Cimișlia, Dondușeni, Drochia, Fălești, Florești, Hâncești, Ialoveni, Soroca și Strășeni. Dintre acestea, 21 de unități vor fi distribuite instituțiilor de învățământ general, iar alte două vor intra în dotarea școlilor sportive.

Mijloacele de transport au fost achiziționate de Ministerul Educației și Cercetării și vor asigura deplasarea zilnică a aproximativ 700 de elevi. Autobuzele au câte 17 locuri, respectă standardele europene și sunt echipate cu sisteme moderne de siguranță, inclusiv control electronic al stabilității, aer condiționat și treaptă specială pentru urcarea și coborârea copiilor.

Noile unități de transport vor fi utilizate atât pentru deplasarea elevilor către școlile din localitățile vecine, cât și pentru facilitarea participării acestora la activități extrașcolare, precum excursii, spectacole sau alte evenimente educative. Valoarea totală a achiziției se ridică la 24.373.440 de lei, fondurile fiind alocate din bugetul de stat.

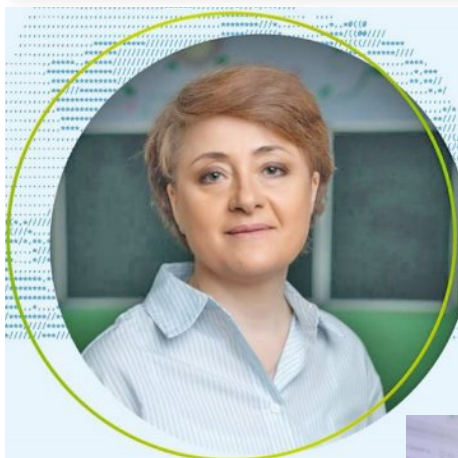
Instansiile beneficiare au fost selectate în baza unor indicatori obiectivi, printre care distanța par-

cursă de elevi până la cea mai apropiată școală, modalitatea de deplasare utilizată anterior, precum și datele privind reorganizarea rețelei școlare în perioada 2024-2025. Au fost analizate, de asemenea, numărul de instituții reorganizate sau lichidate, numărul copiilor proveniți din școlile închise și necesarul de transport zilnic pentru elevii de gimnaziu.

Pentru anul 2026, Ministerul Educației și Cercetării planifică achiziționarea a încă 50 de unități de transport școlar.

Autoritățile amintesc că, în vara anului trecut, alte zece microbuze școlare moderne au fost procurate cu sprijinul Uniunii Europene, în cadrul unui proiect implementat de PNUD și UNICEF, investiția depășind 632.000 de euro. Totodată, în 2024, alte 72 de microbuze școlare au fost achiziționate cu sprijinul Guvernelor României și Bulgariei și repartizate în toate raioanele țării.

Alina Dima: Digitalizarea mi-a permis diversificarea metodelor didactice și personalizarea învățării

Alina Dima, profesoară de geografie la Instituția Publică Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu” din orașul Călărași, este un exemplu de dedicare profesională și deschidere către inovație în educație. Cu o carieră didactică de 25 de ani, profesoara s-a remarcat prin rezultate deosebite obținute de elevii săi la olimpiade raionale și concursuri naționale. Pentru implicarea activă în integrarea tehnologiilor digitale în procesul educațional, Alina Dima a obținut titlul de „Profesor – Ambasador Digital”, în cadrul Concursului Național organizat de Centrul Național de Inovații Digitale în Educație „Clasa Viitorului”. Digitalizarea a devenit pentru ea un instrument esențial în predare și evaluare, contribuind la diversificarea metodelor didactice și la personalizarea învățării.

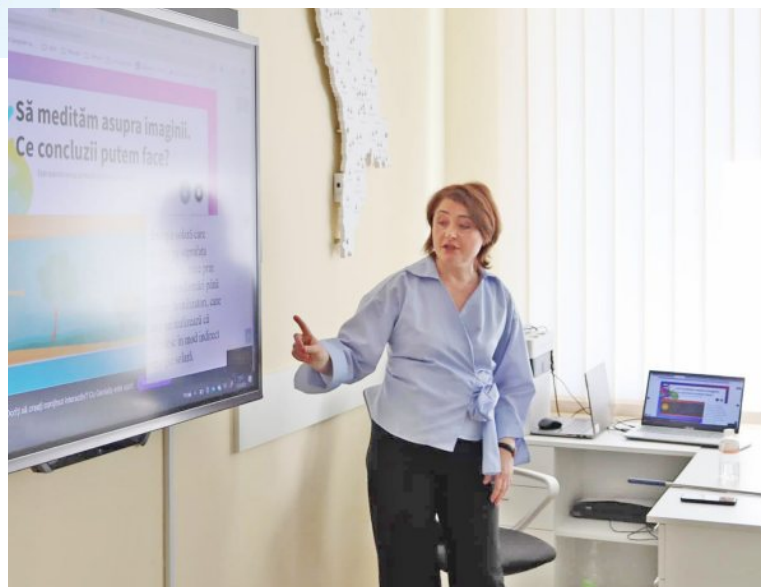
- Ce a însemnat pentru dumneavoastră obținerea titlului de „Profesor – Ambasador Digital”?

- Obținerea acestui titlu a reprezentat pentru mine o recunoaștere a parcursului profesional și a deschiderii constante față de inovație. După 25 de ani de activitate didactică în calitate de profesor de geografie, acest titlu a confirmat faptul că experiența acumulată poate fi valorificată și prin instrumente digitale moderne. Pentru mine, a însemnat nu doar apreciere profesională, ci și asumarea unui rol activ în promovarea unei educații adaptate realităților actuale.

- În ce mod vă asumați rolul de ambasador digital în comunitatea educațională locală și raională?

- Îmi asum rolul de ambasador digital prin exemple concrete din activitatea mea didactică, prin împărtășirea bunelor practici și prin ghidarea colegilor în utilizarea eficientă a tehnologiilor educaționale. Am încurajat profesorii din instituția mea să participe la edițiile următoare ale concursului, iar în prezent suntem trei „Profesori – Ambasadori Digitali” în școală. În același timp, faptul că instituția noastră a obținut titlul de „Școală model” ne obligă, într-un mod pozitiv, să ne perfecționăm continuu și să fim un exemplu de bune practici pedagogice. Procesul de renovare a școlii, conform celor mai moderne standarde educaționale, vine la pachet cu responsabilitatea de a integra eficient tehnologia în actul didactic. De aceea, particip activ la activități metodice, formări și schimburi de experiență la nivel local și raional, promovând o digitalizare echilibrată, funcțională și centrată pe elev.

- De unde a început cariera dumneavoastră didactică și ce v-a motivat să alegeți acest drum?

- Cariera mea didactică a început în calitate de învățător, după absolvirea Colegiului Pedagogic din orașul Călărași. Această etapă a fost esențială pentru formarea mea profesională, oferindu-mi o bază solidă de competențe pedagogice: planificarea eficientă a lecțiilor, utilizarea metodelor active și interactive, managementul clasei, evaluarea corectă a progresului elevilor și adaptarea demersului didactic la particularitățile de vârstă ale copiilor. Am avut marea bucurie de a-i învăța pe elevii din clasele primare să citească și să scrie, experiență care mi-a dezvoltat răbdarea, empatia și capacitatea de a construi relații educaționale bazate pe încredere și motivație. Competențele practice dobândite la Colegiul Pedagogic mi-au influențat decisiv stilul de predare și continuă să se reflecte în activitatea mea didactică, inclusiv în predarea geografiei. Pasiunea pentru geografie și convingerea că educația are un rol esențial în dezvoltarea societății m-au determinat să continui parcursul profesional în această direcție. De-a lungul anilor motivația mea s-a consolidat, prin rezultatele elevilor și prin dorința constantă de a mă adapta noilor cerințe educaționale.

- De ce considerați că geografia este o disciplină esențială pentru formarea elevilor în societatea contemporană?

- Geografia este o disciplină cheie deoarece îi ajută pe elevi să înțeleagă relația dintre om și mediul înconjurător, procesele globale și realitățile locale. Într-o societate marcată de schimbări climatice, globalizare și transformări economice, geografia contribuie la dezvoltarea gândirii critice, a competențelor de analiză și a capacității de a lua decizii informate. Totodată, cunoștințele geografice și abilitățile de orientare în spațiu sunt necesare în viața de zi cu zi, mai ales în contextul actual, în care mobilitatea și călătoriile sunt tot mai frecvente. Capacitatea de a citi hărți, de a utiliza aplicații de navigație, de a înțelege diferențele culturale și geografice dintre regiuni îi ajută pe elevi să se descurce autonom și responsabil

în diverse contexte. Prin urmare, geografia contribuie esențial la formarea unui cetățean activ, informat și adaptat cerințelor societății contemporane.

- Care sunt temele sau activitățile de geografie care trezesc cel mai mare interes în rândul elevilor?

- Elevii manifestă un interes deosebit față de temele legate de schimbările climatice, fenomenele naturale extreme, protecția mediului și studiul diferitelor regiuni ale lumii. În cazul fenomenelor naturale extreme, elevii sunt fascinați nu doar de aspectele teoretice, ci și de măsurile de prevenire și protecție personală, ceea ce le dezvoltă atât cunoștințele, cât și responsabilitatea civică. Pe lângă acestea, elevii sunt implicați și în activități practice: acțiuni de salubritate în comunitate, proiecte ecologice, excursii în diverse zone ale țării și în România, care le permit să aplice cunoștințele teoretice în teren, să observe fenomenele naturale și geografice direct și să înțeleagă importanța protecției mediului. Astfel, învățarea devine complexă, activă și memorabilă.

- Ați afirmat că digitalizarea educației este un proces necesar. Cum a schimbat aceasta modul în care predați și evaluați elevii?

- Digitalizarea a schimbat semnificativ modul în care predau și evaluez elevii, oferindu-mi posibilitatea de a diversifica metodele didactice și de a personaliza învățarea. Laptopul modern obținut cadou în cadrul concursului „Profesor – Ambasador Digital” îmi este de un real ajutor în activitatea zilnică, facilitând utilizarea platformelor educaționale, a hărților interactive și a instrumentelor de evaluare online.

Activitățile interactive sporesc foarte mult implicarea elevilor: explorările virtuale cu ochelari VR le permit să „călătorească” în medii geografice diverse; hărțile digitale și aplicațiile precum Mozaweb sau Seterra le dezvoltă abilitățile de orientare și recunoaștere a spațiului; platformele Kahoot! și alte quiz-uri interactive fac învățarea mai atractivă și motivantă. În contextul unei școli aflate în proces de modernizare, aceste competențe devin indispensabile pentru un act educațional de calitate.

- Ce v-a determinat să deveniți formator pentru alți profesori?

- Această dorință a apărut din convingerea că dezvoltarea profesională continuă este o obligație, nu o opțiune, mai ales într-o „Școală model”, unde suntem chemați să fim un exemplu de adaptabilitate, deschidere și profesionalism. În același timp, mă inspiră foarte mult spiritul de colaborare din comunitatea profesorilor de geografie din Călărași. Suntem o echipă puternică și unită, în care unii colegi au contribuit la elaborarea manualelor clasice, alții - la realizarea manualelor digitale, iar alții organizează concursuri și activități educaționale relevante. Ne completăm cunoștințele unii de la alții, împărtășim experiențe și bune practici, formând astfel o comunitate profesională colaborativă și motivantă. Prin activitatea mea de formator, îmi doresc să contribui la consolidarea acestei echipe minunate și la extinderea ei, sprijinind colegii în integrarea tehnologiilor moderne și în dezvoltarea unui act educațional de calitate.

- Povestiți-ne despre proiectul Verde Play și impactul acestuia asupra elevilor.

- Proiectul este o inițiativă educațională dedicată mediului și inovației, lansată sub egida Ministerului Educației și Cercetării din Republica Moldova și implementată în parteneriat cu organizații publice și private, scopul său fiind creșterea conștientizării elevilor privind schimbările climatice, îmbunătățirea calității mediului și dezvoltarea competențelor

de rezolvare a problemelor reale prin gândire creativă și tehnologie. În cadrul ediției pilot, proiectul a fost implementat în 30 de școli din țară, unde elevii au parcurs disciplina extracurriculară *Inovații și Sustenabilitate*. Prin metoda designului centrat pe om, tinerii au identificat probleme de mediu din comunitate și au generat soluții practice, dezvoltând peste 30 de prototipuri inovative care abordează subiecte din economia circulară, agricultura organică sau energia regenerabilă.

Impactul asupra elevilor este semnificativ: participarea la *Verde Play* le oferă oportunitatea de a lucra în echipe, de a-și pune în practică ideile, de a-și dezvolta gândirea critică, abilitățile de colaborare și empatia față de mediu. Elevii își asumă responsabilități reale — de la identificarea problemelor locale, până la proiectarea și prezentarea propriilor soluții — ceea ce le crește încrederea în sine și le arată că pot fi actori ai schimbării în comunitățile lor.

În cadrul acestui proiect, în școala noastră, elevii clasei a XI-a din perioada respectivă au cercetat problema eficienței energetice a instituției. Aceștia au analizat consumul de energie, au identificat punctele vulnerabile și au propus soluții concrete, ajungând până la confecționarea unui prototip funcțional destinat îmbunătățirii eficienței energetice. Această experiență a avut un impact major asupra elevilor, deoarece le-a oferit ocazia să aplice cunoștințele de geografie, fizică și tehnologie în contexte reale, să-și dezvolte competențele de cercetare și să înțeleagă importanța unui comportament responsabil față de resurse. *Verde Play* a demonstrat că educația poate genera schimbare reală și că elevii pot deveni adevărați agenți ai dezvoltării durabile.

- Cum a luat naștere Manualul Digital Interactiv Redactabil (MDIR) și ce îl face diferit de un manual tradițional?

- Ideea realizării Manualului a apărut, cum se întâmplă de multe ori, dintr-o propunere aparent simplă: „Sunt niște instruiri pentru realizarea manualelor digitale, nu dorești să participi?”. Fiind mereu interesată de tehnologie și de modalitățile moderne de predare, am acceptat această provocare cu deschidere și curiozitate profesională.

Această inițiativă s-a concretizat prin participarea mea, împreună cu alte două colegi, la programul de formare profesională „Dezvoltarea și implementarea manualelor digitale interactive EuDigBook”, organizat sub egida Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, în cadrul unui proiect internațional dedicat calității predării și învățării în era digitală.

(Continuare în pag.4)

Crăciunul – un eveniment veritabil de comuniune, tradiție și dăruire

Crăciunul este o mare sărbătoare creștină, marcată de reuniunea familiei în jurul mesei, cu tradiții vechi – colindatul (la români, bulgari și ucraineni) și împodobirea bradului. În raioanele din sudul Moldovei, în unele sate în Ajun, în altele chiar de Crăciun – colindătorii merg din casă în casă, vestind Nașterea pruncului Iisus Hristos, iar în prima și a doua zi de Crăciun, rudele se adună la masa festivă, cu bucate preparate tradițional.

Deși, în ansamblu, în spațiul românesc tradițiile și obiceiurile legate de Nașterea Domnului nu se deosebesc prea mult de la o zonă la alta, nu toată lumea cunoaște că în raionul Cantemir este un sat – cu statut de unicat! – cu numele de Crăciun, unde în această zi se marchează și Hramul localității. A devenit o frumoasă tradiție ca în centrul satului să fie organizată o Horă Mare, cu faimoși lăutari; în iureșul dansului se prind săteni, de la mic la mare, inclusiv mulți crăciuneni din diasporă, pe care îi aduce acasă marea sărbătoare creștină.

De asemenea, este interesant să știm că în comuna Ciobalaccia, Cantemir, dar și în alte localități, aflăm mulți oameni cu numele Crăciun! Subsemnata, Maria Vicol, locuitoare a Ciobalacciei, m-am născut și am crescut într-o familie de bulgari. Dar așa cum în comună de secole locuiesc moldoveni și bulgari, cunosc tradițiile ambelor popoare, inclusiv ale bulgarilor din Bulgaria, cu colinde specifice, mese festive cu mâncăruri tradiționale, ritualuri de familie și comunitate, menite să întărească legăturile culturale.

Sărbătoarea este marcată pe 7 ianuarie, alături de ceilalți creștini ortodocși de stil vechi, păstrând astfel moștenirea bizantină. La noi, la bulgari, este important și Ajunul Crăciunului, cunoscut sub numele de *Badni vecer* – o seară cu ritualuri și simboluri ce pregătesc sufletul pentru venirea pe lume a lui Hristos.

În această seară, se respectă tradiția postului, iar mesele sunt pline de preparate de origine vegetale, de post, aceasta fiind o modalitate de a reflecta asupra valorilor spirituale și de a aduce recunoștință pentru roadele pământului.

De-a lungul anilor, obiceiurile de Crăciun au evoluat, dar esența lor rămâne aceeași: o celebrare a iubirii, a familiei și a comunității. Țin minte și o altă datină străbună: aprinderea ritualică a focului în sobă, care simbolizează căldura și lumina adusă de nașterea lui Hristos. Este obișnuit ca membrii familiei să se adune în jurul mesei, iar fiecare dintre ei își exprimă dorințele pentru anul următor, încurajându-se reciproc să își îndeplinească visurile.

Un alt obicei este acela de a adăuga un „bătrân” în mijlocul mesei, care simbolizează strămoșii și legătura cu trecutul. Această practică subliniază importanța tradițiilor familiale și a respectului față de înaintași. Crăciunul („Koleda”) începe la miezul nopții, când există tradiția ca fetele tinere să pregătească o pâine specială („Krava”), coaptă pentru colindătorul favorit – „Koledarii” – tineri necăsătoriți, cu haine tradiționale, care țin în mâini un baston mare din lemn de stejar sculptat, „Koledarka”, și fac înconjurul satului, poposind în fiecare casă pentru a ura și a primi cadouri special preparate pentru ei. Practic, Sărbătoarea durează până în zori.

Trăind cot la cot cu moldovenii din comună și raionul nostru, cunoaștem și respectăm tradițiile, obiceiurile băștinașilor, care nu se deosebesc de cele ale bulgarilor. Este o lege nescrisă, un rit păstrat din străbuni, mărturisește **Elena Ghibuleț**, locuitoare a satului Crăciun, ca în localitățile din sudul țării, unde tradițiile se păstrează cu fidelitate, femeile și bărbații încep pregătirile cu mult timp înainte de sărbătoare. Bărbații fac curățenie în curte, grajduri, cotețe, iar femeile fac ordine în case și pregătesc mâncare tradițională specifică sărbătorii: colaci, sarmale, piftie (răcitură) și alte bunătăți.

Sărbătoarea Nașterii Mântuitorului în sat se ține pe stil vechi, adică pe 7, 8 și 9 ianuarie. În Ziua de Crăciun începe colindatul, cel mai important și tradițional obicei: grupuri de copii, băieți și fete, iar odată cu lăsarea amurgului, femeii și bărbații merg din casă în casă și duc vestea Nașterii Domnului, fiind răsplătiți cu dulciuri, nuci, mere, colaci și bani. Ei sunt primiți cu bucurie – se spune că aduc sănătate, un an prosper, iar cine le închide poarta/ușa nu ar avea parte de noroc în anul care începe. Crăciunul aduce liniște, pace în case, fiind precedat de un post culinar și spiritual, timp de șase săptămâni. Ai casei de adună în jurul bradului, împodobit cu diferite jucării și globuri.

Se consideră că Pomul aduce noroc, sănătate, viață lungă, belșug, motiv pentru care oamenii își împodobesc casa cu crengi de brad.

...Și **Maria Starciuc**, din satul Șamalia, are amintiri plăcute despre această mare sărbătoare: „Văd și acum colăceii pe care-i împletea cu atâta dragostea mama, acei Crăciunei, le simt aroma îmbătătoare, cea de casa părintească; de tot ce-i drag am vii amintiri. Porneam să colindăm de ziua Nașterii Domnului Iisus Hristos, noi, copiii satului, cu trăsături la șold, îmbodoliți cu cușme și broboade de lână, să le spunem tuturor despre cum s-a născut pruncul Iisus, cum a fost și cum va fi în vecii vecilor: „*Sculați, sculați, boieri mari/ Florile dalbe/ Sculați, gospodari, plugari/ Că vă vin colindători/ Și v-aduc pe Dumnezeu/ Să vă mântuie de rău*”. În Ajun, tata sau bunei ne spuneau

cu atâta dragoste colindul vechi-străvechi, dar care, până la urmă, tot despre „îngerășul mititel și-nfășețel” era, și care tot cu urări de belșug, de pace și sănătate, de neuitare pentru nașterea Mântuitorului venea să le aducă oamenilor *Vestea cea mare*”.

Era și rămâne o poveste fără de moarte acest colind de Crăciun la toți creștinii de la noi, indiferent de naționalitate. Asta le spun micuților mei din clasa a doua. Păcat doar, că pe alocuri, e dat uitării; în locul acestuia, cuplurile tinere preferă, pur și simplu, să „*mai marcheze*” o sărbătoare, mulți dintre ei nu știu care este barem semnificația Nașterii Domnului, încuind și zăvorând porțile/ușile, ca să nu le calce cumva

ră/ Basmă pline de urgie,/ Basmă care te-nfioară/ Despre vremi de-odinioară,/ Vremi ce-n veci n-o să mai fie”.

...Semnificativ, totuși, faptul că, indiferent de vârstă, colindătorii primesc un colac, ce simbolizează soarele, deci veșnicia. Adevărații creștini respectă tradițiile, datinile. Astfel, în zilele de Crăciun nu se spală rufele și nu se dă nimic de împrumut; animalele din ogradă primesc mâncare din belșug; se spune că dacă animalele se culcă pe partea stângă, iarna va fi lungă și geroasă. În Ajun, femeile coc un colac de forma cifrei 8, care în primăvară urmează să fie afumat și pus între coarnele boilor ce ară pământul. În același sat Crăciun, în Ajun, femeile pregătesc masa de sărbătoare, care trebuie să conțină vreo 12 feluri de mâncare, multe dintre acestea fiind din carne de porc, sacrificat cu câteva zile mai înainte.

Iar cât privește colindătorii, aceștia se adună în cete și își aleg un conducător numit de obicei „vătaf” sau „jude”, care are și sarcina să aibă grijă de darurile primite. Prin unele sate - Șamalia, Cârpești ș.a. -, s-a mai păstrat un alt obicei care, din păcate, în timp și-a pierdut semnificația: este vorba de „Steaua”, datină străbună, întâlnită în trecut la toate popoarele creștine, menirea ei fiind de a vesti oamenilor nașterea lui Hristos; copiii care merg cu „Steaua” se deghizează în magi și vestesc marea minune, cântă colinde, purtând cu ei o stea decorată. Obiceiul are rădăcini religioase și simbolizează steaua care i-a călăuzit pe cei trei magi spre Betleem.

Printre cele mai cunoscute colinde în sudul țării sunt „Steaua sus răsar”, „Trei păstori se întâlniră”, „O, ce veste minunată”, „În orașul Viflaim”... În satele Cania, Iepureni, Pleșeni, Hănăseni, Porumbesti ș.a. din Cantemir, s-a mai păstrat un alt obicei – umblatul cu icoana, unde preotul, însoțit de câțiva tineri merg din casă în casă purtând icoane pictate, binecuvântând locuințele și familiile.

Maria VICOL,
*învățătoare, grad didactic II,
IPLT „Nicolae Mihail”,
comuna Ciobalaccia, Cantemir*

INTERVIUL DE JOI

Alina Dima: Digitalizarea mi-a permis diversificarea metodelor didactice și personalizarea învățării

(Continuare din pag. 3)

Programul mi-a oferit competențe teoretice și practice solide pentru elaborarea și implementarea manualelor digitale interactive. În cadrul acestui proces, am realizat digitalizarea manualului actual de Geografie pentru clasa a V-a, varianta PDF, transformându-l într-un Manual Digital Interactiv Redactabil. Alegerea acestei clase nu a fost întâmplătoare, deoarece la nivelul claselor mici instruirea se bazează în mare măsură pe material intuitiv, vizual și practic. MDIR integrează exerciții redactabile, hărți interactive, imagini, animații și activități aplicative, sprijinind învățarea activă și înțelegerea conceptelor geografice.

După elaborarea manualului, am participat la Salonul de Invenție și Antreprenoriat Inovativ, un eveniment dedicat promovării creativității, spiritului științific și inițiativei antreprenoriale. Manualul Digital Interactiv Redactabil a fost apreciat ca produs educațional inovativ, am obținut medalia de argint, o recunoaștere a valorii și aplicabilității acestui demers pedagogic. Ceea ce

diferențiază MDIR de un manual tradițional este caracterul său interactiv și flexibil. Elevul nu mai este doar un cititor pasiv, ci un participant activ la procesul de învățare, iar profesorul poate adapta conținutul, diversifica evaluarea și face lecțiile mai atractive și mai eficiente.

- **Care credeți că este secretul succesului elevilor dumneavoastră la olimpiade și concursuri?**

- Succesul elevilor mei este rezultatul unei combinații de factori esențiali. În primul rând, contează capacitățile intelectuale ale elevilor,

curiozitatea lor naturală, dorința de a cunoaște și de a se autodepăși, precum și perseverența și gândirea critică pe care le dezvoltă în timp. Consider esențial modul în care elevii sunt ghidați și motivați. O pregătire constantă, adaptată nevoilor fiecărui elev, încurajarea încrederii în sine și valorificarea intereselor individuale transformă performanța într-un proces firesc. Astfel, succesul la olimpiade și concursuri devine rezultatul unei munci comune, bazate pe colaborare, consecvență și pasiune pentru cunoaștere.

Rezultatele obținute confirmă acest efort comun: elevii mei au obținut locuri premiante la concursul național „Mediul local și dezvoltarea durabilă”, olimpiadele raionale și participă constant la concursul național intelectual „Cușma lui Guguță”, unde își valorifică cunoștințele, creativitatea și spiritul de competiție. O pregătire temeinică, adaptată fiecărui elev, încurajarea încrederii în sine și valorificarea intereselor individuale transformă performanța într-un proces firesc și durabil.

- **Ce valori încercați să cultivați elevilor clasei pe care o coordonați în calitate de dirigintă?**

- În calitate de dirigintă a clasei a VI-a, urmăresc să cultiv elevilor un set de valori esențiale pentru formarea lor ca persoane responsabile și cetățeni activi. Pun accent pe respectul reciproc, responsabilitatea față de sine, colegi și școală, onestitatea, toleranța și empatia. De asemenea, încurajez spiritul de echipă, comunicarea deschisă, disciplina, perseverența în învățare și respectarea drepturilor și obligațiilor fiecărui elev. Prin activități educative și extra-

curriculare, urmăresc să dezvolt autonomia, gândirea critică și implicarea civică, adaptate vârstei și nevoilor specifice elevilor de gimnaziu

- **În această perioadă a sărbătorilor de iarnă, ce gânduri doriți să le transmiteți colegilor din breșla pedagogică?**

- Acum, în preajma sărbătorilor de iarnă, vă încurajez să privim instrumentele digitale ca pe aliați valoroși ai procesului educațional, care ne oferă posibilitatea de a diversifica activitățile didactice, de a spori interesul elevilor și de a face învățarea mai atractivă și mai eficientă. Utilizate echilibrat și responsabil, acestea contribuie la colaborare, creativitate și dezvoltare profesională continuă. Cu prilejul Nașterii Domnului, vă doresc ca lumina acestei mari sărbători să vă aducă pace, sănătate și bucurii alături de cei dragi, iar Noul An să fie plin de împliniri, inspirație și încredere în frumoasa noastră misiune educațională. Sărbători luminoase și multă fericire!

A intervievat:
Silvia ȚURCAN

Современные подходы к повышению компетентности педагогов в сфере социально-личностного развития детей дошкольного возраста

Дошкольное детство — это удивительное время первых открытий, первых друзей, первых радостей и первых переживаний. Именно в этот период ребёнок учится понимать себя, слышать другого, радоваться совместным делам и переживать сложные эмоции. Закладывается тот самый нравственный фундамент, который ребёнок понесёт дальше — в школу и во взрослую жизнь. Но кто помогает маленькому человеку сделать первые шаги в мире отношений? Конечно — педагог. И именно от его профессиональной чуткости, эмоциональной мудрости и умения слышать детское сердце зависит насколько гармоничным окажется путь ребёнка.

Сегодня компетентность педагога — это не просто набор знаний. Это способность тонко чувствовать ребёнка, понимать его настроение, предвидеть сложности общения и создавать атмосферу уважения, доверия и сотрудничества. Поэтому вопрос повышения такой компетентности приобретает особую важность.

Педагог — это первая значимая «взрослая модель» для ребёнка вне семьи. Если взрослый говорит доброжелательно, умеет слушать, замечает переживания, поддерживает, показывает пример сотрудничества — ребёнок перенимает этот стиль общения. Таким образом, компетентность педагога становится «скрытой программой» воспитания, которая работает даже тогда, когда не звучат специальные занятия по этике или социальному развитию.

Современные подходы к повышению компетентности педа-

Алла ВЛАСОВА,
методист детского
сада №89, мун. Кишинёв

гогов, которые осуществляются в нашем детском саду, позволяют воспитателям постоянно совершенствовать свои навыки, осваивать новые методики и поддерживать высокий уровень качества образования.

1. Игровой подход в обучении самого педагога. Чтобы научить ребёнка общению, педагогу важно самому побывать «в игре». В профессиональном развитии наших педагогов мы используем: ролевые игры «Сложный родитель — мудрый педагог»; игровые ситуации «Два друга не поделили игрушку»; инсценировки разнообразных эмоциональных диалогов. Такие тренинги помогают воспитателям почувствовать эмоции ребёнка «изнутри» и найти мягкие способы реагирования.

2. Эмоциональная грамотность как основа профессионализма. Для повышения педагогического мастерства воспитателей нашего детского сада в этой области, делаем акцент на овладение важными практиками: «Эмоциональные зеркала» (умение отражать эмоции ребёнка словами); «Эмоции в движении» (осознание связи тела и эмоций); «Тихий диалог» (взрослый общается с

ребёнком через прикосновение, взгляд, жест): «Эмоциональный стоп-кадр» (умение останавливать импульсивные реакции). Это развивает у педагогов навыки саморегуляции, а значит — и умение помогать детям справляться со своими чувствами.

3. Добрые практики: мини-проекты нравственного воспитания. Педагоги нашего коллектива активно участвуют в создании образовательных проектов: «Давайте делать добрые дела!», «Копилка вежливых слов», «Путешествие в страну эмоций», «Дружба начинается с улыбки» и многие другие. Такие проекты позволяют воспитателю погрузиться в детскую среду не как наблюдатель, а как участник — вдохновляющий, поддерживающий, ведущий.

4. Коучинг и наставничество: педагог учится у педагога. Можно сказать, что наставник — это «старший друг» педагога. Тёплые диалоги, совместный анализ ситуаций, поиски решений делают процесс естественным и ненавязчивым. Благодаря этому, попадая в наш коллектив, молодой педагог не чувствует давления, а ощущает поддержку — как ребёнок, который учится новому, но не боится ошибиться.

5. Семинары — практикумы, которые проходят в нашем саду, обеспечивают воспитателям

формирование новых профессиональных навыков, развитие способности анализировать и корректировать свою деятельность: «Профилактика и разрешение конфликтов в детском коллективе. Методы медитации для педагогов», «Формы работы по реализации компетенций области деятельности «Я, семья и общество», «Насилие в детском возрасте: причины, формы, профилактика», «Нейроигры и логоритмика — эффективный инструмент в работе педагога» и др.

6. Творческие мастер-классы. В работе с педагогическими кадрами мы используем успешный способ обучения через творчество.

Театрализованная деятельность: квест «Путешествие по сказкам»; спектакли-постановки к национальным праздникам: «День Государственного флага», «День национального костюма», «День независимости», «День Государственного языка» и др.

Музыкально-ритмические движения: флешмобы с обыгрыванием новых атрибутов (деревянные палочки «Клавесы», веера-вейлы, обручи для прыжков, музыкальные пластиковые трубы бумбаеры, игровой парашют, резинка для игр и танцев - сигума и пр.)

Танцевальные зарисовки к праздникам «Cireșar», «День Защиты детей», «Международный день Образования», «День Мира» и др. Театрализованная и танцевальная деятельность помогают педагогам нашего коллектива понять, как мягко и ненавязчиво передавать детям важные знания, социальные нормы, культурные традиции, навыки общения и

эмоционального самовыражения, не поучая, а вдохновляя.

7. Рефлексия в тёплом формате. Идя в ногу со временем, педагоги нашего сада учатся размышлять о своей работе через: тетради или дневники наблюдений; самоанализ проведенных занятий и развлечений; анализ педагогических ситуаций, совместные обсуждения с коллегами - круглый стол; эмоциональные карты типа «Что я чувствовал, когда ребёнок...», которые помогают осознавать свои эмоции, вызванные поведением детей, развивать эмоциональный интеллект; feedback - обратная связь от взаимодействия с родителями и детьми. Такая рефлексия помогает педагогам нашего коллектива сохранять внутреннюю гармонию — а значит, делиться ею с детьми, родителями и коллегами. В нашем детском саду традиции гармонично сочетаются с инновациями: мы ежегодно проводим Дни открытых дверей для родителей с презентациями и дегустациями блюд, организуем увлекательные квесты для детей подготовительных групп и постоянно внедряем современные образовательные методики. Педагогический коллектив детского сада № 89 отличается высоким профессионализмом и творческий подход, благодаря которому каждое мероприятие превращается в яркое, продуманное и полезное событие для детей и родителей. Команда нашего детского сада работает с вдохновением и профессиональной отдачей: креативные решения, современный взгляд и совместное творчество позволяют нам постоянно развивать образовательную среду и радовать детей новыми формами деятельности.

Mozaicul valorilor în educația contemporană

Argument

În educația contemporană, mozaicul valorilor este o necesitate, deoarece școala cultivă arta de a fi Om. Valorile devin o lumină pentru elevi, orientându-i spre creștere, ascensiune și un viitor responsabil.

*Valores te semper ducunt
(Valorile te ghidează mereu)*

*Homo in fieri
(Om în devenire)*

Într-o societate aflată în schimbare rapidă, apare necesitatea unei noi abordări, care să pună accent pe modele autentice de comportament, capabile să ghideze dezvoltarea unor caractere puternice. Prin modele autentice, elevii ajung să semene ceea ce primesc ca exemplu, iar acest fapt arată prin simplul raționament importanța formării morale. Educația reunește aceste valori într-un mozaic care dă sens dezvoltării personale și sociale, un mozaic coerent care să formeze oameni responsabili și capabili să construiască un viitor relevant.

Ce semănăm aceea culegem. Actualitatea acestei expresii este tot mai vizibilă. Realitatea este că copiii tot mai mult timp sunt lăsați să se descurce singuri. Părinții ocupați de rutină uită că sunt primul și cel mai important exemplu pentru co-

piiile săi, dar ei sunt și prima sursă de promovare a valorilor umane. Nu în zădar în spatele fiecărui copil lumină este un părinte soare.

Valorile reprezintă un fundament esențial pentru formarea fiecărui copil. Școala nu este doar un loc al transmiterii de cunoștințe, ci un furnizor de valori, iar învățătorul devine un exemplu viu prin modul în care se raportează la elevi și la procesul de învățare.

Pentru a forma elevi care să fie capabili de a răspunde la provocările intelectuale curente, este necesar de a crea un mediu de învățare, prin prisma valorilor în care elevii au libertatea de a-și asuma riscuri, de a conlucra cu colegii fiind toleranți, empatici, respectuoși.

Școala contribuie decisiv la formarea unui mozaic de valori, oferindu-i copilului un exemplu de conduită morală. Este important ca aceste valori să fie transmise prin activități și prin promovare constantă, pentru ca elevii să devină adulți responsabili și implicați.

Interacționând continuu cu copiii și cultivând conștient și neîncetat asemenea valori ca: respectul reciproc, responsabilitatea, onestitatea, grija și seriozitatea, vom forma acestora caracteristici de lideri ai viitorului. Învățătorul care ajută elevii să ia decizii și să-și asume

Svetlana PUȘCĂ,
învățătoare,
grad didactic superior

responsabilitatea pentru deciziile luate formează o clasă democratică, unde copiii învață să formuleze și să-și exprime propriile opinii, să stimuleze discuții.

Avem nevoie de un model educațional, care să-l facă pe elev să fie conștient de corelarea și reciprocitatea dintre toate lucrurile din viață. Responsabilitatea și grija se identifică printre valorile cele mai importante pe care clădim educația. Un bun exemplu sunt părinții, învățătorii, adulții, de la ei copiii învață să aibă grijă de sine și de ceilalți; de plante, animale și mediu. Ei vor respecta și vor aprecia corect evenimentele și oamenii.

Clasa este o comunitate de învățare în care atenția și bunăta-

tea față de cei din jur sunt prețuite în mod deosebit. Grijă și responsabilitate, timpul și atenția acordate zi de zi celorlalți, prin activități simple și împărtășirea unor emoții și evenimente sunt fundamentale în educația contemporană.

Învățătorul rămâne în continuare o expresie a divinului, o lume întreagă pentru elevi, o oază de inspirație și vrednicie. El așează, cu chibzuință, mozaicul valorilor în sufletele copiilor, lăsând amprente ce modelează măreție, încredere și curajul de a deveni ceea ce sunt. Așa vei culege ce vei semăna, răspândind bună-cuviință culegi prietenie, iar sădind bunătate primești dragoste. Prin sinceritate, hotărâre și perseverență, învățătorul cultivă vibrația binelui, conducând fiecare copil spre culmile dezvoltării personale. O bună educație cere ca învățătorul să inspire elevului stimă și respect și nu se poate ajunge la aceasta prin nerespectarea individualității elevilor și prin ignorarea stimei de sine.

Educația devine un act de cultivare a valorilor umane esențiale, o investiție în copii, în viitorul lor, demonstrând că adevărata formare începe cu inima și se desăvârșește prin exemplu.

În educația contemporană, mozaicul valorilor se construiește în fiecare zi, prin întâlnirea dintre

învățător și elevi, prin experiențe de învățare care au sens și care contribuie la formarea unor tineri capabili să răspundă la provocările intelectuale.

Un învățător care formează, respectă și cultivă diversitatea de perspective în clasă oferă elevilor un exemplu autentic de deschidere și responsabilitate. În procesul educațional fiecare activitate semnificativă construiește atât cunoaștere, cât și caracter, folosind mozaicul valorilor.

Elevii au nevoie de situații de învățare relevante, care să-i ajute să înțeleagă lumea în care trăiesc și să-și dezvolte capacitatea de decizie, de reflecție și de analiză critică. În acest proces integrarea valorilor, de la respect și cooperare până la responsabilitate și creativitate, devine esențială. Educația contribuie la formarea unei identități solide.

Printr-un mozaic armonios de valori, învățătorul ghidează elevii spre o înțelegere profundă a propriei persoane și a societății, pregătindu-i pentru a deveni adulți responsabili, echilibrați și bine ancurați în realitățile sec.XXI

Valorile sunt harta care îi ghidează să facă alegeri bune în fiecare zi, pentru că o zi învață pe alta. „Nu-i înveți pe alții ceea ce vrei, nu-i înveți ceea ce știi- îi înveți ceea ce ești”. (Jean Jaures).

„Crăciun artizanal” pentru angajații UPSC

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a transformat, la 17 decembrie 2025, spațiul academic într-un veritabil atelier al creativității și al bune dispoziții. Cadre didactice și personal nondidactic s-au reunit pentru a participa la un atelier de confecționare a decorațiunilor de Crăciun, o inițiativă menită să susțină „starea de bine” la locul de muncă și să consolideze spiritul de echipă.

Desfășurat într-o perioadă intensă, specifică finalului de an și aniversării a 85 de ani de la fondarea UPSC, evenimentul a oferit angajaților o pauză binemeritată de la ritmul cotidian, un cadru de socializare și un prilej de manifestare a creativității. Organizatorii

au pus accent pe importanța echilibrului emoțional, evidențiind faptul că un mediu de lucru armonios stimulează productivitatea și consolidează sentimentul de apartenență la comunitatea universitară. Atelierul a fost inaugurat de rectorul UPSC, dna Alexan-

dra Barbăneagră, care, în mesajul său de salut, a subliniat valoarea momentelor de conexiune umană: „Dincolo de responsabilitățile academice, suntem o familie. Această activitate este un gest de recunoștință pentru efortul fiecărui coleg și o invitație de a primi sărbătorile cu inima deschisă și mintea inspirată.”

Sesiunea de creație a fost moderată de dr., conf. univ. Ala Vitoșchi, care a ghidat participanții în procesul de transformare a materialelor simple în simboluri ale sărbătorilor de iarnă. Participanții au lucrat cu elemente naturale și

sustenabile — ramuri de brad argintiu, conuri, felii de portocale uscate și scorțișoară — alături de materiale textile și accesorii decorative, fiind încurajată libertatea de exprimare și schimbul de idei.

Prin astfel de inițiative, UPSC promovează o cultură organizațională centrată pe oameni. Rezultatele atelierului — decorațiuni unice și zâmbete sincere — vor înfrumuseța birourile și spațiile universitare, menținând vie atmosfera festivă și spiritul comunitar pe tot parcursul sărbătorilor de iarnă.

Practica pedagogică în educația muzicală timpurie: rezultate și concluzii

„Prin muzică, copiii descoperă lumea, iar noi învățăm să o modelăm”

Stagiul de practică pedagogică, desfășurat de studenții anului IV, grupa 47, specialitatea 11210 Educație timpurie, calificarea Conducător muzical, a avut ca obiectiv principal formarea și consolidarea competențelor profesionale necesare organizării și conducerii activităților muzicale în instituțiile de educație timpurie. Pe parcursul practicii, elevii au demonstrat capacitatea de a aplica cunoștințele teoretice în situații reale de lucru, au organizat activități muzicale conform cerințelor curriculare și au participat activ la viața instituțiilor unde a avut loc practica. Ei au exersat abilități de dirijare, interpretare vocală și instrumentală, acompaniament, evaluare a progresului copiilor și utilizare a metodelor moderne de educație muzicală.

Acțiunile desfășurate au inclus observarea activităților mu-

zicale ale mentorilor. De asemenea, s-a monitorizat participarea directă la activitățile de grup, precum și conducerea independentă a acțiunilor planificate. Elevii au demonstrat, la rândul lor, responsabilitate, creativitate și interes pentru dezvoltarea competențelor specifice domeniului.

În urma monitorizării, s-au constatat progrese vizibile ce țin de: proiectarea și organizarea activităților muzicale; utilizarea instrumentelor muzicale și a resurselor didactice variate;

conducerea activităților în mod autonom și sigur; comunicarea eficientă cu copiii și adaptarea la nivelul lor de dezvoltare. Printre dificultățile întâmpinate se numără gestionarea emoțiilor la activitățile publice, alegerea repertoriului în funcție de particularitățile de vârstă și necesitatea îmbunătățirii intonației vocale la unii elevi.

În concluzie, stagiul de practică pedagogică și-a atins obiectivele formative, contribuind semnificativ la dezvoltarea competențelor profesionale ale elevilor. Recomandăm continuarea exersării deprinderilor muzicale, diversificarea repertoriului și implicarea în activități extracurriculare, pentru consolidarea experienței practice. Și ne-am convins o dată în plus de valabilitatea sloganului „Acolo unde cuvintele nu ajung, muzica educă”.

Tatiana VIȘNIOVAIA,
grad didactic superior,
conducătoarea stagiului de
practică pedagogică,
Colegiul „Mihai Eminescu”
din Soroca

Campionat de volei intergenerațional la Liceul „Orizont” din Bălți

Liceul Teoretic „Orizont”, filiala Bălți, a fost gazda Campionatului de volei între elevi – profesori – părinți – absolvenți, ajuns la cea de-a III-a ediție. Evenimentul a reunit membri ai comunității educaționale într-o competiție sportivă menită să depășească granițele sălii de clasă și să consolideze legăturile dintre generații.

Scopul campionatului a fost întărirea relațiilor dintre părinți, profesori, elevi și absolvenți, precum și promovarea spiritului de echipă, a fair-play-ului și a unui stil de viață activ și sănătos. Pe parcursul întrecerilor, participanții au avut ocazia să colaboreze dincolo de rolurile obișnuite, demonstrând că respectul, comunicarea și cooperarea sunt valori care unesc.

Atmosfera competiției a fost una prietenoasă și plină de energie, meciurile fiind marcate de entuziasm și susținere reciprocă. Indiferent de rezultat, fiecare echipă a contribuit la reușita evenimentului, sportul dovedindu-se, încă o dată, a fi un excelent liant între generații.

Campionatul de volei intergenerațional a devenit deja o tradiție frumoasă a Liceului „Orizont”, reflectând angajamentul instituției de a construi o comunitate unită, în care educația, mișcarea și spiritul de echipă merg mână în mână.

Alexandru COCETOV,
IPÎ Liceul Teoretic „Orizont”, Bălți

In Memoriam Natalia Gheorghiu – nume consacrat în chirurgia pediatrică din Basarabia

**Păsările paradisului, dacă nu zboară spre înaltul cerului, uită să mai zboare.
Fântâna, fără adâncul izvoarelor, seacă.
Râurile, fără albie, nu-și varsă apele în mare.
Pomul, fără rădăcini, își usucă tulpina.
Floarea, fără lumina și căldura soarelui, își scutură petalele.
Medicul chirurg, cu bisturiul în mână, operând zi de zi, nu-și pierde măiestria meseriei.**

Doctorul, chirurgul pediatru, savantul și omul de omenie Natalia Gheorghiu s-a născut la începutul secolului XX, la 29 noiembrie 1914, în Sud-Estul Moldovei, satul Manzâr (azi în Ucraina), județul Tighina. S-au împlinit 111 ani de la nașterea ei. Dragostea pentru medicină și responsabilitatea față de bolnav, Nataliei Gheorghiu i-au fost cultivate din casa părintească, mama sa fiind asistentă-moașă. Ambele și-au făcut studiile la București. Mama a studiat la Liceul Sanitar „Carol Davila”, iar fiica, după absolvirea Școlii medii din Tighina, în 1933, și-a urmat studiile la Facultatea de Medicină a Universității „Carol Davila”, până în 1940. În anul 1947 a absolvit Institutul de Stat de Medicină din Chișinău. După care și-a făcut doctorantura la Academia de Științe Medicale din Moscova.

Din relatările chirurgului Nadejda Andronic, șefă de studii la Catedra Chirurgie Pediatrică și discipola Nataliei Gheorghiu, familia acesteia

din urmă era una de intelectuali. N. Gheorghiu își amintea cu drag de tatăl Constantin, de mama, de fratele Viorel, care a rămas să trăiască în România, și de sora Tamara, asistent universitar. După absolvirea studiilor, protagonista acestor rânduri își începe activitatea ca medic de țară într-un sat din Sud-Estul Basarabiei, lângă baștină. A urmat perioada anilor interbelici, apoi cel de-al Doilea Război Mondial, Natalia Gheorghiu activând ca medic chirurg în spitale militare. Apoi este încadrată în clinica de chirurgie pentru adulți. În 1957 a fondat cursul de boli chirurgicale ale copilului, iar în 1960 – Catedra de Chirurgie Pediatrică.

Academicianul Natalia Gheorghiu a fost un gigant al lumii chirurgicale, imposibil de înlocuit. A fost și va rămâne o forță a chirurgiei. A fost o adevărată personalitate, de o modestie și onestitate proverbiale. A fost o călăuză, o enciclopedie vie, un adevărat model profesionist, care a influențat pregătirea noastră ca

specialiști și modul de gândire clinică. Domnia Sa mereu selecta discipoli cu capacități și atracție pentru cercetări științifice. Sub conducerea ei judicioasă au fost efectuate și publicate multe lucrări științifice, articole și teze de doctorat, datorită cărora se desfășoară diverse servicii în domeniul chirurgiei pediatrice. Își îndemna discipolii să păzească cu sfințenie cinstea chirurgiei pediatrică, să se preocupe de promovarea cercetării științifice și să le asigure tuturor copiilor cu afecțiuni chirurgicale o asistență tehnico-chirurgicală eficientă.

Aflându-te în preajma ei, la patul copilului bolnav, îți dădeai seama că este un mare clinician, simțai cum te inspiră să gândești profund, cu compasiune, cu voință și corectitudine asupra diagnosticului. Cunoștea patologia chirurgicală a copilului cu totul și cu totul aparte, reușind să stabilească unele complicații și de la distanță. Indicațiile pentru intervențiile chi-

rurgicale aveau o argumentare bine definită. În sala de operație a fost un veritabil maestru, acționa cu o tactică deosebită, respectând în același timp metodicile și canoanele chirurgiei. A fost un chirurg pediatru model. Îi motiva pe elevii săi să aibă grijă de cei aflați în dificultate, de cei bolnavi, muribunzi, chiar și de copiii abandonati, dintre care a înfiat doi băieței: Aurel, care s-a făcut medic, și Vasile, ajuns inginer. Natalia Gheorghiu i-a crescut cu adevărată grijă și dragoste părintească, dându-le un rost în viață și în carieră.

Academicianul Natalia Gheorghiu s-a distins printr-o cultură deosebită, politețe, etică și deontologie medicală adevărată, fondată pe autodisciplină. Prin comportamentul său impecabil, prin perseverență impresionantă a reușit să închege prietenii și legături de colegialitate nu doar în țară, ci și peste hotarele ei. Fondatorul școlii de chirurgie pediatrică din Republica Moldova, Natalia Gheorghiu a fost posesorul unui talent cu totul deosebit. Pe bună dreptate era numită fenomen al chirurgiei pediatrică. În cadrul cursurilor ei, îi determina pe tinerii mediciști să soarbă cu nesaț orice informație cognitivă, manopere medicale, tehnici chirurgicale. Înțelepciunea și bunătatea sufletească se combinau cu calmul în acțiunile exacte de care dădea dovadă în momentele complicate de tratament al micuților pacienți ex-

trem de gravi. Când tinerii chirurgi își pierdeau curajul, Natalia Gheorghiu, cu aceeași ușurință, găsea soluția potrivită.

Deși era mică de statură, avea un spirit mare. Alături de ea te simțai în siguranță, prindeai la puteri și curaj în lupta cu bolile în diverse și dificile situații. Uneori te copleșea doar cu un zâmbet. Alteori vorbea puțin, dar ecourile acelor cuvinte te marau profund. A fost și va rămâne o relevantă și nobilă profesionistă, care a știut să se dăruieze micuților pacienți pentru a le ușura durerea, a le calma suferința și a le salva viața. Prin tratamentul și însănătoșirea miilor de copii aflați în suferință, a marcat profund viața multor familii, dăruindu-le bucurie și zâmbet.

Marele savant, academician, medic, chirurg pediatru, Natalia Gheorghiu și-a făcut pe deplin datoria față de semenii săi, și-a onorat profesia. A fost o figură emblematică a chirurgiei pediatrică moldave. Nu a râvnit și nu a irosit puteri pentru dobândirea ordenelor și medaliilor, a fost un Doctor fără de arginți. A rămas un exemplu de altitudine profesională și spirituală, un model demn de urmat pentru orice tânăr chirurg de ieri, de azi și de mâine!

Lilia BARANOV-SOFRONOVICI,
doctor în medicină

Victor Crăciun, întors la baștină pentru eternitate

Vineri, 21 noiembrie curent, de ziua Sfinților Arhangheli Voievozi Mihail și Gavril, care este și Hramul orașului Durlști, printre alte frumoase activități culturale s-a produs inaugurarea și sfințirea bustului academicianului Victor Crăciun, opera sculptorului Ioan Astăluș din Târgu Mureș. Directorul uzinei mecanice din Durlști, Ion Ciobanu, împreună cu echipa, au făcut soclul și au montat bustul. Cheltuielile pentru sculptură, inclusiv transportarea la Chișinău, au fost suportate de către românii din Țară și de pretutindeni, iar cele pentru soclu și montare – de către Consiliul și Primăria orașului Durlști, în frunte cu Eleonora Șaran. Astfel, bustul a fost instalat cu efortul comun al românilor de pe ambele maluri de Prut și de pretutindeni. Mulțumim lui Dumnezeu că ne-a ajutat și am ajuns să ne vedem angajamentul împlinit.

Cu vreo doi-trei ani în urmă, probabil în 2023, academicianul Mihai Cimpoi, întemeietorul Centruului Academic Internațional „Mihai Eminescu”, a trimis o scrisoare în atenția Consiliului orașului Durlști și a primarului Eleonora Șaran, adresând rugămintea de a denumi o stradă din Durlști cu numele marelui fiu al acestei localități și de a instala un bust al lui Victor Crăciun. Am făcut apoi o vizită împreună cu domnia sa la Durlști și primăria ne-a arătat atunci locul unde se va amplasa bustul.

În luna septembrie 2025, maestrul Constantin Rusnac mi l-a prezentat pe un mare român, Ioan Godja, care m-a rugat să mă implic în proiectul pentru onorarea memoriei lui Victor Crăciun, pe care Ionela Flood, din Anglia, l-a intitulat „Victor Crăciun – Vocea Spiritului Românesc”. Această doamnă a început realizarea proiectului în parteneriat cu unele asociații obștești culturale, cum sunt Radio TV Uni-

rea, reprezentată de Ioan Godja, din Austria, cu tabăra de creație *Sublim* de la Cluj, reprezentată prin Carmen Nylăș, poetul Ovidiu Vasile, Rodica Mureșan ș.a. Bustul a fost adus la Chișinău prin bunăvoința lui Alin Cucurezan, care a pregătit ambalajul pentru transport în condiții de siguranță, în autocarul cu cei circa 35 de scriitori și artiști din cadrul grupului *Sublim*, aflați la Chișinău în zilele de 2-5 octombrie a.c., printre care Ionela Flood și Carmen Nylăș.

După mai multe discuții prin telefon cu cei implicați în proiect, inclusiv cu cei din Durlști, bustul urma să fie instalat în ziua de vineri, 3 octombrie. Din păcate, nu ne-a reușit. În acea zi, am preluat împreună cu Ion Ciobanu bustul și l-am dus la locul unde urma să fie instalat, lângă sculptura lui Ștefan cel Mare și Sfânt, unde a stat în siguranță până pe 18 noiembrie, când a fost instalat. Ionela Flood, având actele necesare la ea, a predat bustul, prin intermediul meu, celor de la Primăria or. Durlști. Ina Vieru, în calitate de juristă a Primăriei Durlști, s-a ocupat de perfectarea actului de predare-pri-

Regretatul mare cărturar Victor Crăciun este autor a peste 150

de cărți de proză, teatru, scenarii cinematografice, monografii, albume, ediții, antologii etc., printre care: „Efigia literară a lui Mihai Eminescu” (1971), „Mihai Eminescu – un veac de nemurire” (vol. I, 1990; vol. II, 1991), „Eminescu regăsit” (1998), „Capodopere” (2000), „Eminescu – icoana stelei” (2000), romanul documentar „Eminescu și Veronica Micle” (2000), „Eminescu, Ștefan cel Mare, Putna” (2004) ș.a. S-a născut la Durlști, la 16 iulie 1934, în familia lui Iordache și Paraschiva Crăciun. Tatăl său a fost primar al localității, refugiindu-se înainte de ocuparea Basarabiei de către hordardele staliniste ale URSS la 28 iunie 1940, revenind în 1941 și retrăgându-se din nou în 1944, după reocuparea Basarabiei de către același regim terorist de la Moscova. Victor Crăciun a revenit în Basarabia prin anii 1987-1988, vremea când la Chișinău se respira mai liber și se vorbea de „restructurare”, pe care o pornise Mihail Gorbaciov la Moscova. S-a întâlnit cu prieteni și rude, printre care și Ștefan Onofrei de la Durlști, prietenul său de copilărie, în prezent având vârsta de 93 de ani. La acest vecin al meu din Durlști

l-am cunoscut și eu, probabil în anul 1988. Am fost ales președintele Ligii Culturale a Românilor de Pretutindeni, filiala Durlști, una din primele din R. Moldova. I-am oferit microbuzul de la Teatrul Actorului de Cinema, la care în 1988 marele regizor Emil Loteanu mă invitase să lucrez în calitate de director. Cu acel microbuz, condus de șoferul Vasile din satul Costești, Ialoveni, Victor Crăciun a fost în călătorie pe urmele lui Eminescu, la Cernăuți și la Odesa, în luna ianuarie 1989. Cu el era artistul fotograf Vasile Blendea din București. Eminescu ne-a împrietenit și ne-a încurajat într-o cauza românească. După cum mi s-a părut atunci, noi, basarabenii, eram mai deschiși și mai îndrăzneți. De la Chișinău li s-au alăturat eminentul eminescolog Mihai Cimpoi și poetul Grigore Vieru. După aceea a apărut *Albumul Eminescu*, în două volume. În martie 1990, am fost invitat de către Victor Crăciun și m-am aflat la București în grupul de vreo 35 de basarabeni care au participat la 24-27 martie 1990 la acțiunea „București-Chișinău-Cernăuți”, prima sărbătorire comună cu prilejul împlinirii a 72 de ani de la Unirea Basarabiei cu Țara Mamă – România. Printre organizatori au fost: Victor Crăciun; părintele Constantin Galeriu, președintele de atunci al Ligii Culturale; Nicolae Lupan, președintele Asociației „Pro Basarabia și Bucovina”; părintele Petru Buburuz, tot din Durlști ș. a. Mai păstrez și acum câteva fotografii de atunci și legitimația semnată de Nicolae Lupan. Am trăit clipe de mare bucurie, visul de a vedea România cu ochii mei s-a împlinit atunci.

La 6 mai 1990, am participat cu mulți cunoscuți și prieteni la primul *Pod de flori de la Prut*, unde am legat prietenii cu frații noștri din dreapta râului. Acel *Pod de Flori*, prin mai multe *Poduri de Suflet*, a

deschis, practic, granița de la Prut și a determinat trecerea acestei părți rupte din trupul țării la fusul orar al României, hotărâre cu valoare de simbol, însemnând cel dintâi pas spre ruperea de Rusia. Dumnezeu a vrut ca bustul să fie instalat la 21 noiembrie, acolo unde ne-a arătat cu doi ani în urmă primăria Eleonora Șaran. A fost o frumoasă serbare la Durlști, de ziua Hramului, a fost și ziua de naștere a soției regretatului Victor Crăciun, Cristiana Crăciun. Momentul inaugurării a fost festiv, bine organizat, moderat de fostul primar de Durlști, Vasile Roșca, cel care l-a cunoscut bine pe Victor Crăciun. A sfințit bustul părintele Andrei Caramalău, arhimandritul mănăstirii „Sf. Apostol Andrei” din Durlști, împreună cu diaconul Valeriu. Unul dintre ctitorii acestui sfânt lăcaș este subsemnatul. Au fost jurnaliști de la TVR Moldova și Radio Moldova, care au făcut reportaje, au luat interviuri. Au fost prezenți mulți durlșteni, printre ei profesori, medici și oameni de rând, tineri și vârstnici. Printre oaspeții s-au aflat academicianul Mihai Cimpoi care a vorbit elogios despre eminescologul Victor Crăciun, compozitorul Constantin Rusnac, Andrei Dumbrăveanu, doctor în științe, Maria Ciobanu, bibliotecar, autoare a unui articol despre Victor Crăciun în „Calendarul Național”, Ion Madan, fost deputat în Parlamentul R. Moldova, originar din Durlști, Sandu Cupcea ș.a. Mulți dintre oaspeții veniți la inaugurare au fost poftiți la masa festivă, unde primarul Eleonora Șaran le-a oferit cuvântul, iar ei au vorbit despre eminentul român Victor Crăciun, născut la Durlști și întors la baștină, în chip de bronz, pentru eternitate.

Ștefan SOFRONOVICI,
scriitor, redactor al Buletinului
Mihai Eminescu

DANTE ȘI REGINA DIN ASOLO

Fiecare dintre noi vine pe lume cu un fel al său de a înțelege viața, cu o inimă care știe deja ce iubește și ce nu, cu visuri ce cresc odată cu noi și cu realizări ce ne așteaptă în pragul vremii. Și eu am venit pe acest pământ cu toate ale mele. Din copilărie am purtat în suflet o chemare spre frumos: citeam mult, analizam, mă miram, povesteam. Istoria, geografia și literatura erau lumile în care mă simțeam acasă.

Pe măsură ce citeam, se deschideau în mine dorințe de a vedea alte țări, alte culturi, alte obiceiuri. Dar, oricât ar fi clipit prin mintea mea tentația depărtărilor, niciodată nu am dorit să-mi schimb locul de trai. Pământul unde m-am născut e sfânt pentru mine, indiferent cât e de bogat sau de sărac. E locul meu de rădăcină și de rotire.

În aceste zile am pășit în patria marilor spirite: Dante Alighieri, Francesco Petrarca, Giovanni Boccaccio, Michelangelo Buonarroti, Leonardo da Vinci, Raffaello Sanzio, Sandro Botticelli și atâția alții ale căror nume sunt pietre de temelie ale culturii universale. Din clipa în care am fost întâmpinată la aeroport de Mariana Cebotaru, o prietenă adevărată, a început marea poveste.

Italia mi s-a deschis ca o carte aurită: o țară frumoasă, curată, cu drumuri liniștite, câmpii grijite cu drag, gospodării luminoase și oameni educați. M-a impresionat că multe dintre „orașele” prin care am trecut erau, de fapt, sate elegante, cu case de două sau trei etaje, cu parcuri și parcuri, și cu câte un castel strecurat printre coline, ca o bijuterie ce așteaptă să fie redescoperită.

În localitatea Possagno, provincia Treviso, sus pe un deal, la poalele Alpiilor, se ridică Templul lui Canova. O biserică romanică în stil neoclasic sever, cu Hramul „Sfânta Treime”. Când o vezi pentru prima oară, ai impresia că stai în fața Panteonului din Roma. Aici s-a născut Antonio Canova. Doamna Mariana povestește: „Tatăl lui a murit tânăr, iar mama s-a recăsătorit, de aceea Antonio a fost crescut de bunicul său patern, Pasino Canova. Acesta era pietrar, proprietar al unei cariere și sculptor priceput în altare cu statui și basoreliefuli baroce. El l-a condus pe Antonio spre artă, ca pe un fiu menit să modeleze lumina.”

Antonio Canova, născut la 1 noiembrie 1757 și trecut în eternitate la 13 octombrie 1822, rămâne un nume ce și-a crescut singur templul. Am vizitat și Gipsoteca Canova, un spațiu care te copleșește prin lumină, tăcere și rigoare. Sute de lucrări, forme și teme, toate păstrate cu o grijă aproape sacră.

Știam că sculptorul a ales să fie înmormântat acolo unde s-a născut, după mai multe discuții și neînțelegeri cu autoritățile vremii. În sufletul lui se afla dorința de a fi înmormântat la Roma, dar unele acte nu au fost finalizate. Viața are drumurile ei, iar moștenirea lui Canova a rămas acolo unde i-a fost rădăcina.

Am ajuns apoi la Asolo, o localitate cu o istorie veche, cu rădăcini care coboară până în Antichitate. Pe un deal domină fortăreața Rocca di Asolo, construită în secolul al XII-lea. Mi se părea că am mai văzut-o, poate din vreun film precum „Baroneasa Corini”. Orașul medieval era odinioară cuprins de ziduri de piatră; multe dintre casele de azi, înghesuite pe străduțe înguste, sunt martori ai acelor timpuri.

În centrul orașului se află Catedrala Santa Maria Assunta și o fântână săpată în secolul al XVI-lea. Am vizitat și Castelul reginei Caterina Cornaro, ultima suverană a Ciprului, care a domnit între 1474 și 1489. După moartea soțului ei, a condus în numele fiului minor. A fost silită să abdice în favoarea Republicii Venețiene, primind în schimb Castelul și domeniul Asolo. Aici a creat o lume a ei, un refugiu al demnității solitare.

Asolo este o perlă. Casele vechi, acoperișurile cu olane roșii, străzile pavate, clădirile colorate în nuanțele toamnei, toate păreau că respiră alt ritm, mai liniștit, mai blând. Am hoinărit, am atins cu privirea fiecare piatră veche încă din vremea Imperiului Roman. Magazinele sunt mici bijuterii. Iar din turnul Caterinei priveam un peisaj ce părea rupt dintr-un tablou renascentist: aer curat, liniște, iar transport... aproape inexistent.

Și m-am gândit: dacă acesta e doar un sat, atunci orașele mari sunt adevărate state în sine.

Veronica PÂRLEA-CONOVALI

Accesul minorilor la rețelele de socializare, interzis în Australia

În Australia, a fost interzis pentru copiii și adolescenții până la vârsta de 16 ani accesul la rețelele de socializare. Astfel, minorii de pe continentul verde nu mai pot avea conturi personale pe asemenea platforme de social media ca Instagram, TikTok, Snapchat, Facebook, Reddit, YouTube. Oricum, acestea (10 platforme) au la dispoziție un an pentru a introduce proceduri de verificare a vârstei utilizatorilor, iar încălcările interdicțiilor vor fi penalizate cu amenzi mari. Lista platformelor se va actualiza pe măsură ce vor apărea aplicații noi.

În același timp, serviciile de mesagerie, precum WhatsApp, e-mail, jocurile online și programele educaționale nu sunt supuse noilor restricții. Prin măsurile luate, se urmărește protejarea copiilor de cyberbullying, conținut neadecvat, instalarea dependenței de rețelele sociale etc. Așadar, platformele vor utiliza diverse sisteme de estimare a vârstei, inclusiv analiza activității online, selfie-uri sau documente de identitate.

La rândul lor, criticii susțin că interdicția de acces este disproporționată și că la Curtea Supremă au fost ridicate obiecții legale. Iar ex-directorul general al TikTok în Marea Britanie, Richard Waterworth, este de părere că adolescenții și copiii vor minți în legătură cu vârsta lor, ceea ce înseamnă că nu vor mai putea beneficia de instrumentele de siguranță pe care platformele le-

au implementat pentru protecția lor.

Drept urmare, platforma Reddit se pregătește să atace în instanță interdicția, care per total are vizate peste un milion de conturi. Se consideră că țara de la antipodi creează un precedent periculos pentru posibile alte restricții, în alte state, într-o lovitură dată companiilor din „Big Tech”.

Totuși, multe țări intenționează să urmeze exemplul Australiei, prima țară și deocamdată unica din lume, care a adoptat o decizie de acest gen. Spre exemplu, în luna noiembrie curent, autoritățile Danemarcei au anunțat că au în vedere să restricționeze accesul copiilor până la vârsta de 15 ani pe anumite platforme de socializare. Și conducerea Malaysiei, una dintre cele mai populate țări din lume, a declarat că va monitoriza îndeaproape eficiența acestei politici.

De asemenea, eSafety Commissioner, un regulatorul australian, va monitoriza impactul timp de cel puțin doi ani, cu sprijinul unei echipe de cercetători de la Universitatea Stanford și al altor 11 academicieni. Toate companiile – cu excepția platformei X, deținută de Elon Musk – au anunțat că se vor conforma măsurilor de restricție menționate. E. Musk a criticat însă legislația, numind-o „o cale mascată de a controla accesul la internet pentru toți australienii”.

Cor. UPp

Univers Pedagogic *pro*

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2

E-mail: univers2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Tiraj: 469 ex. Comanda nr. 2644.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

REDACTOR-ȘEF	► Oxana Parașciuc
REDACTOR PRINCIPAL	► Iulian Bogatu
REPORTER	► Silvia Țurcan
CORECTOR	► Elvira Țăganaș-Pânte
MACHETATOR	► Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>